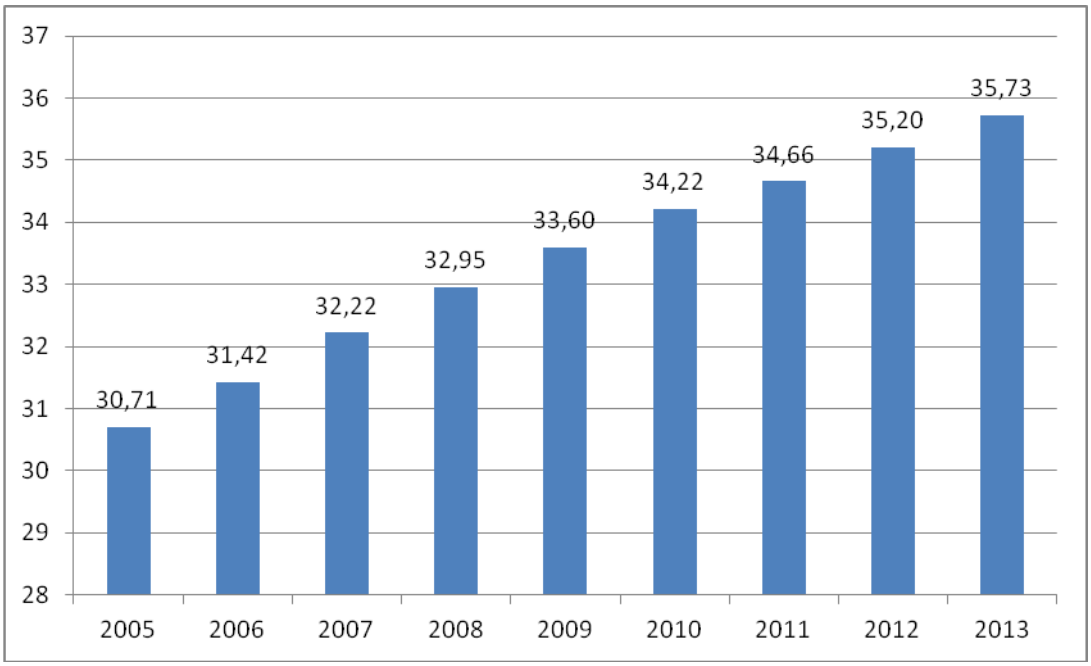
SYTUACJA OSÓB POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY W WOJ. PODLASKIM W 2013 ROKU

1. Demografia[1]

W końcu 2013r. w woj. podlaskim mieszkało 427 006 osób w wieku powyżej 50 roku życia i stanowiły one 35,7% ogółu ludności województwa. Na przestrzeni ośmiu lat liczba osób w ww. przedziale zwiększyła się o ponad 58,5 tys., tj. o 15,9% (w końcu 2005 roku stanowiły one 30,7%). W końcu 2012 roku natomiast, grupa wiekowa osób 50+ liczyła w województwie podlaskim 421 939 osób, co stanowiło 35,2% ogółu ludności województwa. Oznacza to że w ciągu ostatniego roku ilość osób w tym przedziale wiekowym wzrosła o ponad 5 tys. osób, tj. o 1,2%.

Wśród osób w wieku powyżej 50 roku życia przeważały kobiety (237986; 55,7%) oraz mieszkańcy miast (256221; 60,0%).

Udział osób 50+ w populacji woj. podlaskiego w latach 2005-2013 (w %)

[1] Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie podlaskim w 2013 roku, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2014

2. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku powyżej 50 roku życia w województwie podlaskim (BAEL)[2]

W IV kwartale 2013 r. w województwie podlaskim aktywne zawodowo było 129 tys. osób w wieku 45-54 lata (24,5% ogółu ludności aktywnej zawodowo) oraz 74 tys. osób w wieku powyżej 55 lat (14,1% ogółu ludności aktywnej zawodowo). **Współczynnik aktywności zawodowej** dla tych grup osób wyniósł **75,6**% dla grupy 45-54 lata oraz **21,2**% dla grupy powyżej 55 roku życia. Wskaźnik ten dla osób w wieku 55+ osiągnął najniższą wartość ze wszystkich grup wiekowych; wartość wskaźnika aktywności zawodowej dla ogółu ludności województwa wyniosła 50,8%.

Biernymi zawodowo pozostawało 27 tys. osób w wieku 45-54 lata (tj. 6,5% ogółu populacji biernych zawodowo w województwie) oraz 251 tys. osób w wieku powyżej 55 roku życia. (tj. 60,8%). Odsetek biernych zawodowo w tych grupach wiekowych wyniósł kolejno 17,3% oraz 77,2%. Główny powód braku aktywności zawodowej osób starszych to emerytura (dla 51,8%).

W IV kwartale 2013r. liczba **pracujących** w wieku 45-54 lata oraz powyżej 55 roku życia w województwie podlaskim wyniosła kolejno 118 tys. i 69 tys. osób. Udział osób starszych w ogólnej populacji pracujących w województwie kształtował się na poziomie 24,7% dla grupy wiekowej 45-54 lata oraz 14,5% dla grupy w wieku powyżej 55 lat.

Wskaźnik zatrudnienia osób starszych osiągnął wartość 75,6% w grupie 45-54 lata oraz 21,2% w grupie powyżej 55 roku życia. Dla porównania, dla ogółu ludności w województwie podlaskim wskaźnik ten wyniósł 50,8%

Stopa bezrobocia rzeczywistego w IV kwartale 2013r. osiągnęła ogólną wartość 9,3% ludności aktywnej zawodowo. W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy znajdowały się osoby młode, wśród których stopa bezrobocia wyniosła 25,6%, natomiast **stopa bezrobocia wśród osób w wieku 45-54 lata oraz powyżej 55 roku życia wyniosła kolejno 5,9% oraz 7,8%.**

[2] Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podlaskim w IV kwartale 2013r., Urząd Statystyczny w Białymstoku

Aktywni i bierni zawodowo w IV kwartale 2013 r. w województwie podlaskim

WIEK	OGÓŁEM	AKTYWNI ZAWODOWO (w tysiącach)			BIERNI ZAWODOWO (w tysiącach)
		RAZEM	pracujący	bezrobotni	
OGÓŁEM	939	526	477	49	413
15-24	142	43	32	11	100
25-34	166	145	131	14	21
35-44	150	135	127	8	15
45-54	156	129	118	10	27
55 lat i więcej	325	74	69	6	251

Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2013 r., województwo podlaskie, Polska (w %)

WIEK	WOJEWÓDZTWO PODLASKIE	POLSKA
OGÓŁEM	56,0	56,1
15-24	30,3	33,5
25-34	87,3	85,9
35-44	90,0	87,6
45-54	82,7	80,3
55 lat i więcej	50,3	49,6

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2013 r., województwo podlaskie, Polska (w %)

WIEK	WOJEWÓDZTWO PODLASKIE	POLSKA
OGÓŁEM	50,8	50,6
15-24	22,5	24,3
25-34	78,9	77,1
35-44	84,7	81,1
45-54	75,6	74,4
55 lat i więcej	21,2	51,2

**Stopa bezrobocia w IV kwartale 2013r.
województwo podlaskie, Polska (w %)**

WIEK	WOJEWÓDZTWO PODLASKIE	POLSKA
OGÓŁEM	15,1	13,4
15-24	25,6	27,3
25-34	9,7	10,3
35-44	5,9	7,5
45-54	7,8	7,0
55 lat i więcej	8,1	

**Struktura osób biernych zawodowo w IV kwartale 2010 r.,
województwo podlaskie, Polska (w %)**

WIEK	WOJEWÓDZTWO PODLASKIE	POLSKA
15-24	24,2	21,5
25-34	5,1	5,9
35-44	3,6	4,7
45-54	6,5	6,8
55 lat i więcej	60,6	61,0

3. Bezrobocie rejestrowane osób powyżej 50 roku życia

W końcu 2013 r. w urzędach pracy woj. podlaskiego zarejestrowanych było 17647 osób powyżej 50 roku życia, czyli o 1714 osób (tj. o 10,8%) więcej niż rok wcześniej.

Wzrost liczby bezrobotnych w tej grupie był wyższy niż ogółem zarejestrowanych (o 7,6%), co przełożyło się na zwiększenie się udziału omawianej grupy w liczbie bezrobotnych ogółem. **Odsetek osób powyżej 50 roku życia zwiększył się z 23,2% w końcu 2012 r. do 24,9% w końcu 2013r.**

Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia było 6398 kobiet (stanowiły one 36,3%) i 11249 mężczyzn (63,7%). Niski odsetek kobiet w tej grupie bezrobotnych jest związany z ograniczeniem wiekowym dla rejestrujących się bezrobotnych

(kobiety mogą pozostawać w rejestrach bezrobotnych do 60 roku życia, a mężczyźni do 65 roku życia).
W porównaniu do 2012 r. przy wzroście liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia o 10,8%, liczba bezrobotnych kobiet w omawianej grupie wiekowej zwiększyła się o 11,6%, a liczba bezrobotnych mężczyzn o 10,3%. Zatem wyższy wzrost bezrobocia w omawianej grupie, podobnie jak wśród bezrobotnych ogółem, dotyczył kobiet.

Osoby po 50 roku życia po zarejestrowaniu się w urzędzie pracy częściej posiadają prawo do zasiłku dla bezrobotnych niż osoby młodsze. Wynika to z faktu, że są to przede wszystkim osoby poprzednio pracujące, a więc posiadające odpowiednio długi staż pracy.
W końcu 2013r. prawo do zasiłku posiadało 7291 ogółu bezrobotnych, czyli 10,3% zarejestrowanych. **W populacji bezrobotnych powyżej 50 roku życia prawo do zasiłku posiadało 3015 osób**, czyli 17,1% bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej.

W końcu 2013 roku najwięcej osób powyżej 50 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotne posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 6440 osób, co stanowiło 36,5% bezrobotnych w tej grupie. Warto zauważyć, że w liczbie bezrobotnych ogółem udział ten był zdecydowanie niższy i wyniósł 26,6%.
Najniższa liczba bezrobotnych w omawianej kategorii legitymowała się dyplomami wyższych uczelni – 755. osób, co stanowiło 4,3% bezrobotnych w tej grupie, wobec 13,9% bezrobotnych z wyższym wykształceniem wśród bezrobotnych ogółem.

W końcu 2013 r. **spośród zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia najliczniejszą populację stanowiły osoby ze stażem 20-30 lat – 5379 osób,** tj. 30,5% bezrobotnych w omawianej grupie. Zatem niemal co trzeci bezrobotny w omawianej grupie legitymował się takim stażem. Jednak podkreślenia wymaga fakt, że w liczbie bezrobotnych powyżej 50 roku życia 5,6% nie posiadało stażu pracy, a kolejne 7,6% legitymowało się stażem do 1 roku.

Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia dominowały osoby poszukujące pracy powyżej 24 miesięcy – 5761 osób, czyli 32,6% bezrobotnych w tej grupie. Kolejne 3094 osoby (17,5%) pozostawały bez pracy przez okres 12-24 miesiące.

Łącznie nieprzerwanie przez okres 12 miesięcy i więcej zarejestrowane w urzędzie pracy było 8855 osób powyżej 50 roku życia i stanowiły one 50,2% tej kategorii bezrobotnych. Dla porównania dla ogółu bezrobotnych ten odsetek wyniósł 42,6%. Oznacza to, że osoby starsze, jeśli już trafią do rejestrów urzędów pracy, to skazane są na dłuższe pozostawanie bez pracy.

Bezrobocie osób 50plus, podobnie jak ogółu ludności województwa, jest zróżnicowane terytorialnie. Odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w województwie **kształtował się w przedziale od 16,6% w powiecie kolneńskim do 29,1% w powiecie hajnowskim – rozpiętość udziału wyniosła 12,5 punktu proc**.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia wg powiatowych urzędów pracy woj. podlaskiego w końcu 2013r.

Powiatowy Urząd Pracy	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym powyżej 50 roku życia	% udział w ogólnej liczbie bezrobotnych
Augustów	4232	1024	24,2
Białystok	26022	7351	28,2
Bielsk Podlaski	2485	602	24,2
Grajewo	4165	927	22,3
Hajnówka	2303	671	29,1
Kolno	3360	557	16,6
Łomża	6821	1660	24,3
Mońki	2149	462	21,5
Sejny	1890	380	20,1
Siemiatycze	1863	452	24,3
Sokółka	5043	1121	22,2
Suwałki	5190	1390	26,8
Wysokie Mazowieckie	2515	475	18,9
Zambrów	2851	575	20,2
Woj. podlaskie	**70889**	**17647**	**24,9**

Bilans bezrobotnych powyżej 50 roku życia, aktywizacja zawodowa

W 2013 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 15398 bezrobotnych powyżej 50 roku życia (19,3% napływu do bezrobocia ogółem), z tego po raz pierwszy zarejestrowało się 1899 osób (12,3% ogółu napływu w tej populacji), a po raz kolejny 13499 osób (tj. 87,7%).

W porównaniu do 2012r. odnotowano wzrost napływu do bezrobocia osób w omawianej grupie wiekowej o 11,6%. W tym samym czasie napływ bezrobotnych ogółem zwiększył się o 4,7%.

W 2013 roku z ewidencji bezrobotnych wyłączono 13684 osoby powyżej 50 roku życia, tj. o 669 osób mniej niż w 2012r. (wzrost odpływów o 5,1%, a więc mniejszy niż wśród ogółu bezrobotnych, wśród których odpływy zwiększyły się o 5,7%).

Najczęstszą przyczyną wyłączania starszych bezrobotnych ze statystyki urzędów pracy były podjęcia pracy (39,5% odpływu tej subpopulacji) oraz niepotwierdzenie gotowości do pracy (16,7%). W analizowanym okresie pracę podjęło 5406 osób w omawianej kategorii (i było to o 852 osoby mniej niż w 2012r.). Wskaźnik płynności rynku pracy dla osób powyżej 50 roku życia, rozumiany jako stosunek liczby osób podejmujących pracę w 2013r. do liczby osób nowo zarejestrowanych w tym czasie, wyniósł 35,1% (w 2012r. – 33,0%). Dla porównania, dla całej zbiorowości bezrobotnych wskaźnik ten wyniósł 50,9%.

Pracę niesubsydiowaną podjęło 4216 osób (30,8% odpływu tej subpopulacji), a w ramach subsydiowanych miejsc pracy zatrudniono 1190 osób (8,7% odpływu).

W 2013r. różnego rodzaju działaniami aktywizacyjnymi objęto 3212 bezrobotnych powyżej 50 roku życia, co stanowiło 23,5% wszystkich zaktywizowanych bezrobotnych (prace interwencyjne, roboty publiczne, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy, szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe, prace społecznie użyteczne, rozpoczęcie realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub podpisania kontraktu socjalnego). Liczba zaktywizowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia zwiększyła się o 270 osób, tj. o 6,8% w porównaniu do 2012r.

Największym zainteresowaniem bezrobotnych w omawianej kategorii wiekowej cieszyły się staże, które w 2013 r. rozpoczęło 1135 osób w wieku 50+ (8,3% odpływu osób pow. 50 roku życia), roboty publiczne, które rozpoczęło 599 osób (4,4% odpływu osób pow. 50 roku życia), a także szkolenia, które rozpoczęły 453 osoby (3,3% odpływu osób pow. 50 roku życia) oraz prace społecznie użyteczne i prace interwencyjne, które rozpoczęło odpowiednio: 394 i 335 osób (łącznie 5,3% odpływu osób pow. 50 roku życia). W ogólnej liczbie osób bezrobotnych, które

rozpoczęły roboty publiczne w 2013 r., osoby pow. 50 roku życia stanowiły 54,3% Wysoki był również odsetek tej grupy wiekowej wśród ogółu bezrobotnych podejmujących prace społecznie użyteczne (36,5%).

"Napływy" i "odpływy" bezrobotnych powyżej 50 roku życia w 2013r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	
	liczba	%
Bezrobotni nowo zarejestrowani "napływ", z tego rejestrujący się:	**15398**	**100,0**
- po raz pierwszy	1899	12,3
- po raz kolejny, w tym powracający do rejestracji:	13499	87,7
- po pracach interwencyjnych	141	0,9
- po robotach publicznych	419	2,7
- po stażu	1279	8,3
- po odbyciu przygotowania zawod. dorosłych	0	0,0
- po szkoleniu	453	2,9
- po pracach społecznie użytecznych	381	2,5
- po zakończeniu indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub podpisania kontraktu socjalnego	19	0,1
Bezrobotni wyrejestrowani „odpływ", w tym z powodu:	**13684**	**100,0**
❑ podjęcia pracy, z tego:	5406	39,5
▪pracy niesubsydiowanej	4216	30,8
- w tym pracy sezonowej	502	3,7
▪pracy subsydiowanej, w tym:	1190	8,7
- w ramach prac interwencyjnych	335	2,4
- w ramach robót publicznych	599	4,4
- z tytułu podjęcia działalności gospodarczej	117	0,9
- w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	117	0,9
❑ rozpoczęcia szkolenia	453	3,3
❑ rozpoczęcia stażu	1135	8,3
❑ rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	1	0,007
❑ rozpoczęcia prac społecznie użytecznych	394	2,9
❑ rozpoczęcia realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub podpisania kontraktu socjalnego	61	0,4
❑ odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub uczestnictwa w aktywnych programach rynku pracy	162	1,2
❑ niepotwierdzenia gotowości do pracy	2290	16,7
❑ dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	977	7,1
❑ nabycia praw emerytalnych lub rentowych	342	2,5

Aneks statystyczny

2013r.		Liczba bezrobotnych 50+ ogółem	%	w tym kobiety	%	% kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych 50+
Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia ogółem, w tym:		**17647** (24,9% ogółu bezr.)	**100**	**6398**	**100**	**36,3**
wg płci	**kobiety**	6398	36,3	-	100	-
	mężczyźni	11249	63,7	-	-	-
	z prawem do zasiłku	3015	17,1	1160	18,1	38,5
	bez prawa do zasiłku	14632	82,9	5238	81,9	35,8
wg miejsca zamiesz-kania	**wieś**	4728	26,8	1423	22,4	38,5
	miasto	12919	73,2	4975	77,8	30,1
wg wykształ-cenia	**wyższe**	755	4,3	320	5,0	42,4
	policealne i średnie zawodowe	3858	21,9	1874	29,3	48,6
	średnie ogólnokształcące	1081	6,1	752	11,8	69,6
	zasadnicze zawodowe	5513	31,2	1536	24,0	27,9
	gimnazjalne i poniżej	6440	36,5	1916	30,0	29,8
wg stażu pracy	**Do 1 roku**	1228	7,0	425	6,6	34,6
	1-5	1349	7,6	450	7,0	33,4
	5-10	1655	9,4	602	9,4	36,4
	10-20	4422	25,0	1939	30,3	43,8
	20-30	5379	30,5	1880	29,4	35,0
	30 lat i więcej	2621	14,9	761	11,9	29,0
	Bez stażu	993	5,6	341	5,3	34,3
wg czasu pozosta-wania bez pracy	**Do 1 mies.**	1177	6,7	366	5,7	31,1
	1-3	2286	13,0	891	13,9	39,0
	3-6	2413	13,7	1088	17,0	45,1
	6-12	2916	16,5	1064	16,6	36,5
	12-24	3094	17,5	981	15,3	31,7
	pow. 24	5761	32,6	2008	31,4	34,9

Opracowanie:
Wydział Badań i Analiz
Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku
www.up.podlasie.pl